

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 26

LJUBLJANA, DNE 24. JUNIJA 1937

LETO X.

Naš občni zbor

Jože Gostinčar:

V nedeljo dopoldne se bo sestel v Ljubljani parlament Jugoslovanske strokovne zveze, da premotri svoje delo v preteklem letu in da manifestira svojo enotnost.

V času, ko kapitalizem razkrajja človeško družbo in tako rekoč pod njegovo trdo roko poka in se ruši skoro vse, kar ni grajeno na trdnih temeljih, stoji Jugoslovanska strokovna zveza kot trdnjava na granitni skali. Zastonj butajo v njo valovi, da bi jo razbili, zastonj streljajo v njo z najrazličnejšimi kalibri topov. Če še nikdar njeni nasprotniki niso spoznali njene odporosti, sedaj to jasno spoznavajo.

Ni se zastonj rodil dr. Janez Ev. Krek in če bi bilo vse njegovo delo zastonj, za organizacijo kršč. delavstva njegov trud ni bil brezuspešen. V krščanskem soc. delavskem gibanju živi Krekov duh že preko štirideset let in po Jugoslovanski strokovni zvezi bo Krek postal še velik v našem slovenskem narodu. Zakaj on je s svojim delom potegnil jasno črto med kapitalizmom in pravim živim dejavnim krščanstvom. Tu ni sporazuma in ga biti ne sme. Delavstvo je dr. Krek organiziral za boj proti kapitalizmu. In kar je predvsem važno, organizacijo je dal delavstvu v roke. Iz delavca za delavca, je bilo njegovo geslo. On sam ni silil nikdar v vodstvo, ampak je delavstvo vedno izobraževal, da je samo vodilo svojo lastno organizacijo.

Dr. Krek je postavil kršč. delavsko gibanje takoj ob početku na najširšo demokratično podlago. Ta demokracija je bila v gibanju osnovna podlaga vseh 40 let in tudi danes. Vsak poskus komandiranja od zgoraj navzdol je članstvo v svoji organizaciji takoj odklonilo in je vseskozi hotelo biti odločujoč faktor pri vodstvu. V najlepši slogi in skupnem sodelovanju vseh je Jugoslovanska strokovna zveza kot en mož stala na braniku za pravice delavstva. Vsi skupaj smo v službi vsega delavstva in njegove pravice, vsi skupno motrimo težka delavska vprašanja in skupno sklepamo o potrebnih akcijah in ukrepih. Kot ena sama družina je naša Jugoslovanska strokovna zveza in vsak udarec na to skupno družino zabolj vse in vsak njen uspeh prav tako vse razveseli.

Krščanska ideja zmage pravice nad krivico je osrednja sila našega delavskega gibanja. Vsak človek je stvarstvo božje in vsak ima pravico do življenja, ki pristojta človeku kot kroni stvarstva. Težak je boj za to osnovno pravico vsakega človeka s kapitalizmom, ki ima svoje niti razpredene vsepovsod in se mu je posrečilo celo našo JSZ proglašati za nekatoliško, kot odločilni udarec na to Krekovo ustanovo. Toda ideja v srcih naših tovarišev je jačja kot vsi triki kapitalizma. Vsa dolga leta so člani JSZ prinašali žrtve na oltar kršč. soc. ideje. Te žrtve niso bile zastonj, kajti Jugoslovanska strokovna zveza je danes jačja kot kdajkoli in stoji pripravljena, da znova ponese zmagoslavno svojo idejo med delavno slovensko ljudstvo.

Da bi se to čimprej zgodilo! Delavec, kmet in obrtnik: roko v roki v

Slovenska kršč. soc. delavska organizacija se je pred 43 leti z osnovanjem »Slov. kat. delavskega društva« ustanovila iz dvojnih potreb. Prva potreba je bila, da se raztepeno in zapuščeno delavstvo združi in se tako polagoma vsposobi za socialno delo in napredek. Industrija se je množila in z njo tudi delavstvo, za katerega blagor in potrebno izobrazbo se ni nihče brigal. Delavstvo samo pa je bilo brez vsake zavednosti. O svojih možnostih kot organizirana sila ni imelo nobenega pojma. Delavci so garali po fabrikah in raznih podjetjih, kolikor so jim dopuščale moči. Toda nihče se ni usmilil ranjenca v jarku, ki je padel v žrelo kapitalističnih razbojnikov. V takem položaju delavstva so imeli iz tujine »privandrance rokodelci, ki so se zunaj napili socialno demokratične pijače, med svojimi tovariši in med rudarji lahko agitacijsko delo. Marksizem se je najpreje vgnedil med rokodelce, največ med krojače in čevljarje. Tovarniško delavstvo je bilo še izven tega vpliva. Toda zemlja za setev soc. demokratskih nazorov je bila tudi tu pripravljena in že so poganjale posamezne bilke in pretile prerasti polja in travnike.

Kapitalizem je prav dobro pripravljaj tla marksizmu. Tovarniški in drugi delavci so bili povsod prezirani. Delovni čas je bil neomejen. V tovarnah se je delalo dnevno 12 do 14 ur pri zelo nizki plači. Revščina in zapuščenost delavstva je bila prvi vzrok ustanovitvi kršč. soc. delavske organizacije.

Drugi vzrok je bil pa nastop marksizma z njegovo neokusno »farsko gonjo«. Marksisti tedaj niso nastopali proti veri sami, pač pa z vso silo proti duhovništvu. Navajali so vsakovrstne razloge, ki so v delavskih dušah dobile odmev. To je bil za dalekovidca dr. Kreka drugi vzrok, da je pričel delo za krščansko socialistično delavsko organizacijo.

Dr. Krek je dobro vedel, da s samim zavijanjem oči proti nebu delavstvo ne bo ničesar doseglo in da bo brez borbe za materialno izboljšanje zapadlo brezverstvu. Zato je v družbi delavcev iznesel krepek delavski program za močno in živo delavsko organizacijo, slonečo na krščanskih načelih in Leonovi okrožnici. Z ustanovitvijo in nastopom kršč. soc. organizacije so ustanovitelji in delavci jasno pokazali, da je pri nas vsaka druga delavska organizacija odveč. Pokazalo se je, da ni le marksizem, kakor je bilo tedaj mišljenje, zaščitnik delavstva, temveč, da ima krščanstvo, ako bi se v resnici v celoti praktično izvajalo, veliko prednosti za izvedbo socialne pravičnosti, kakor marksizem.

Toda samo po sebi ne pride nič. Brez resnega pozitivnega dela ne pomaga nobeno načelo in noben program. Tu je tre-

Kam jadramo?

ba resnega nastopa in dobro organizirane borbe. Zato je pa zopet treba močne armade, ki tvori veliko število složnih in po organizaciji do skrajnosti discipliniranih članov. To in tako borbo za izboljšanje delavskih in sploh družabnih razmer je kršč. soc. delavska organizacija tudi uvedla in v danih razmerah tudi uspešno vršila. Tako je kršč. soc. delavska organizacija od svojega početka, torej nad štirideset let, vršila prostovoljno delo »Katoliške akcije« med slovenskim delavstvom.

S tem delom je slov. kršč. delavska organizacija »Slov. kat. delavsko društvo«, »Delavska kršč. socialna zveza«, posebno pa »Jugoslov. strokovna zveza« preprečila odpad delavcev od krščanstva in vžgala v njih plamen samozavesti v borbi za pravice. Posrečilo se je tudi vsaj deloma odpreti delavcem oči pred pogubnim kapitalizmom. Danes lahko trdimo, da je delavstvo veliko bolj zavedno v načelnih in socialnih vprašanjih, kakor je bilo. Resnica je pa tudi, da bi bilo brez »Jugoslovanske strokovne zveze« delavstvo danes v vrstah marksizma. Za to delo je pa naša delavska organizacija od neke strani, ki se hoče imenovati »vsekotoliška«, dobila očitek, da je komunistična, kakor naš Janez Ev. Krek od strani liberalizma. Čudovita sličnost, ki kaže, da se obe ti krili bojita za tretje, ki se imenuje liberalni kapitalizem!

Noben pošten kristjan ne more obsojati našega kršč. soc. gibanja in ne »Jugoslov. strokovne zveze«, če mu je res kaj za krščanstvo in delavski napredek. Mi ne trgujemo s krščanstvom za ceno članov, delamo na to, da se praktično krščanstvo uvede v vse javno življenje, da izgine vsako oduševanje in izrabljanje človeka v sebične namene, da se uvede in uveljavi vrednost vsakega človeka, ki dela in je pošten, da ne bo siromak kakor stekel pes v obeh brata bogataša. Mi hočemo, da bo delovno ljudstvo enakopravno z vsakim drugim poštenim človekom, da v delavskih zadevah ne bodo odločevali nepoklicani in neprizadeti, temveč delavci sam. Mi zahtevamo, da bo delavec zakonito zavarovan proti vsem napadom kapitalizma. Mi hočemo, da se delavstvu zakonito zagotovi izvrševanje delovnih pogojev, da se delavcem omogoči brezpogojna in svobodna vršitev raznih volitev v delavske zastoje in naprave, da se uvedejo delavska ali obrtna sodišča v spornih zadevah in razsodišča v zadevah delovnega reda in delavskih plač. Ta sodišča naj bodo sestavljena v okviru rednih sodišč. Naša stara zahteva je, da se uvede zavarovanje vseh delovnih ljudi, všteti vse privatne namesčence, za slučaje bolezni, nezgod, starosti in onemoglosti ter brezposelnosti, da se uvede tajna volitev v vse javne zastoje, ker je to ve-

likega gospodarskega značaja za vse delovne stanovce. Tajne volitve so pa tudi velikega moralnega pomena, ker preprečujejo nasilje in hinavstvo in omogočujejo res svobodni izraz volje, ki mora biti zagotovljen vsakemu državljanu na podlagi njegovih državljanskih dolžnosti. Volilna pravica naj se prizna tudi ženskam. Tu je izvleček nekaterih, za vse delovno ljudstvo nujnih zahtev, ki jih za obrambo in vsestranski napredek brezpogojno potrebuje.

Vsak razumen človek mora uvideti, da je divji kapitalizem sedanje dobe, katerega more hvaliti in podpirati le hudič, kriv razcepa in gorja družbe ter odpada delovnega ljudstva od krščanstva. Zato je potrebno, da se temu zlu postavi v bran oni del družbe, ki je še svoboden in zahteva od javnih faktorjev, da se upostavi socialni zakoni, s katerimi bi bilo zavarovano delovno ljudstvo pred izrabljanjem kapitalizma.

Da ne bo namerne, ali pa pomote iz nejasnosti, je treba poudariti, da krščanski socialisti nismo proti kapitalu kot takemu, ker je kapital za promet nujno potreben. Smo pa odločno proti temu, da kapital izrablja delo in vse delovne sile v osebne koristi kapitalistov. Kapital stoni na temelju dela, zato je namenjen delu celote in ne samo posameznika. To se pravi: Vsak človek, ki dela, ima pravico do onega kapitala (materijalnih dobrin), ki mu po njegovem delu za življenje pripada. Papež Leon XIII. pravi: »Ko človek rabi svojo pamet in svoje telesne moči, da si pridobiva od narave potrebnih stvari, s tem ravno sebi prilastuje tisti del telesne narave, ki ga je sam obdelal, v katerem je tako rekoč vtisnil nekako sliko svoje osebnosti. Zato mora biti popolnoma prav, da ima tisti del v svoji lasti in nobeden ne sme kakorkoli žaliti njegove pravice!« Dr. Krek pridaja k tej točki tole: »Ta točka se nam zdi jako važna, ker nas uči, da so delavci lastniki tistega, kar izdelujejo, in ne samo navadni kramarji, ki prodajajo svojo delavsko moč.« Leon XIII. dalje oznanjuje: »Da se pridobivajo telesne stvari, za to je najplivnejše in najpotrebnejše delo, ki ga z umom in z rokami izvršujejo delavci na polju in v delavniceh. Celo toliko premorejo in store v tem oziru, da je popolnoma gotova resnica, da se od drugod ne rodi državno premoženje, nego iz delavskega dela.« Tako Leon XIII. Pa ga menda ne bo proglasil kak »združenec« za komunista?

V razmerah današnjega časa je nujno, da delavci z vso resnostjo nastopajo za svoje z delom pridobljene pravice, ki so ogrožanje od vseh strani. Ker spada tudi kmet v vrsto delovnih stanov, je tudi za njega skrajni čas, da se oglasi in organizira v lastni, od vsakovrstnih spekulativov svobodni stanovski organizaciji in se postavi na svoje lastne noge po vzoru »Jugoslov. strokovne zveze« v obrambo svojih gospodarskih zadev.

Ti, tovariši, delavci, pa skušaj, da se okrepiš v boju z lastno delavsko zavestjo in potrebno izobrazbo. Moči, ki čimdalje bolj pritiskajo delavstvo, so silne in se od dneva do dneva množijo, zato morajo biti tudi delavske sile strnjene in čimdalje krepkejše. Zato je potrebna vedno močnejša delavska organizacija, ki jo pri nas predstavlja Jugoslov. strokovna zveza. Delavstvo nima časa za medsebojne prepire in more smatrati vsako cepljenje kršč. delavskih moči za škodljivo na celi črti. Obrekovanja in samoljubje naj nimajo prostora v delavskih vrstah. To more iti samo v korist kapitalizmu. V tem oziru je po gotovih kanalih kapitalizmu uspelo napraviti razpoko v krščanski delavski organizaciji, ne sicer z razkrajanjem stare, pač pa z ustanovitvijo neke nove, za katero se ne ve, kdo jo vzdržuje in neguje.

Ako pa gledamo razvoj delavskih, kmečkih, pa tudi obrtniških razmer v svetu, in zraven še brezbržnost večine delovnega ljudstva, pa čimdalje večje siromaštvo, potem je skrb: Kam plovemo, več kot na mestu!

Tečaj obratnih zaupnikov v Mariboru in Celju

Maribor, 21. junija 1937.

Tečaj delavskih obratnih zaupnikov za mariborsko okrožje, ki se je vršil v nedeljo, dne 20. t. m., je najlepše uspel. Skoraj vsi naši delavski obratni zaupniki iz mariborskih tovarn in podeželskih podjetij so se v polnem številu udeležili tečaja. Predavali so: dr. J. Pokorn o sodni zaščiti delavskih obratnih zaupnikov, tov. Rozman Joško o tehnični mezdne gibanja, in tov. Kores Martin o praktičnem delu obratnih zaupnikov v podjetju. Navzoči zaupniki so vsem predavanjem pazno sledili in se v debati prav živahno tudi sami udeleževali. Iz tega je razvidno, kako potrebna in koristna so taka predavanja za zaupnike, kakor za delavstvo. Zeleti je, naj bi bilo še več podobnih predavanj, ker samo iz-

boj proti nekrščanskemu kapitalizmu, ki izmozgava slovensko delovno ljudstvo! Takrat bo Krek v slovenskem narodu zopet velik, narod sam pa srečnejši.

obražen delavski obratni zaupnik more biti vedno mož na svojem mestu, ki zna uspešno braniti delavske pravice in razumeti svoje dolžnosti. Dobri in izvežbani obratni zaupniki so tudi hrbljenica strokovnega delavskega pokreta.

*

Celje, 21. junija 1937.

Minulo nedeljo je bil tečaj za zaupnike JSZ v celjskem okrožju. Udeležili so se ga zaupniki iz Nazarij, Rimskih toplic, Hude jame in Celja. Navzoči so bili tudi drugi tovariši, ki so se za to zanimali. Predavanja so imeli tovariši: dr. A. Stanovnik, A. Diacci in T. Sever. Ves potek je bil tak, da so ga bili navzoči veseli, ker jim je tudi zelo koristilo. Tu ne moremo ponavljati vse dobre nasvete, vse ono, kar nam je bilo novo, posebno v predavanju dr. Stanovnika, ki je govoril obširno in zelo dobro o zaščiti zaupnikov in o ožjih zadevah. Sedaj, ko so se tečajji v glavnem zaključili, bi bilo zelo dobro, da bi vsaj v glavnem dobili vso stvarino v roke bodisi v »Delavski Pravici« ali v obliki okrožnice. To bi potem moglo ostati tudi za naprej, kar bi tovarišem samo koristilo.

Lesno delavstvo

Kozarje pri Dobrovi. Delavstvo lesne tvrdke Franc Trobec je započelo akcijo za povišanje plač in za ureditev delovnega razmerja v smislu zakonitih predpisov. Navedeno podjetje je eno izmed številnih podjetij, ki nočejo razumeti, da je tudi delavec enakovreden faktor v gospodarstvu in da ima poleg svojih dolžnosti pri delu tudi svoje pravice. Kljub temu, da delavstvo pri delu v polni meri vrši svojo dolžnost, se mu silno zamerja, če se predrzne staviti svoje minimalne zahteve. Zaenkrat ne nameravamo objavljati razmer, ki vladajo pri nas. Poudarjamo samo, da take razmere niso v skladu z interesi dobrih odnošajev med delodajalci in delavstvom. Delavci dobro vemo, koliko je vredno naše delo, zato tudi upravičeno zahtevamo to, kar smatramo kot najmanj, kar moramo za svoje delo dobiti. Nam ne gre za to, koliko bo pomnoženo naše premoženje, pač pa nam gre za to, da bomo mogli z dneva v dan pošteno preživljati sebe in svoje družine. Ne bo nam težko dokazati, da na delavstvo ne odpade niti ena skromna četrtina od vrednosti storjenega dela. Tudi ugotavljamo, da nimamo prav nika-kega sovražnega namena napram podjetju ali njegovim lastnikom. Odločno pa bomo branili svoje pravice, ki izvirajo iz našega dela in se pri tem ne bomo strašili nobenih groženj. Naše delo je naše življenje in naše zahteve so naše pravice, ki nam po božjih in naravnih zakonih pripadajo.

Skofja Loka. V podjetju Heinrichar se delovne in plačilne razmere polagoma izboljšujejo. Delavstvo je bilo v zadnji stavki sicer poraženo, vendar ni izgubilo zaupanja v lastno moč in v organizacijo. Plače, ki jih je delavstvo prejelo, so bile res pod vsako kritiko. S pravičnim nastopom organizacije so se plače izboljšale. Prav tako podjetje tudi izvaja socialno zakonodajo. Treba pa je poudariti, da so plače delavstva še vedno na precej nizki stopnji, čeprav da so se ponovno zvišale, vendar so znatno boljše, kot so v mnogih drugih tovrstnih podjetjih v dravski banovini. Delavstvo si svoj zaslužek izboljšuje tudi na ta način, da dela 10 ur dnevno in prejema povpreček za nadurno delo. Mi se sicer s takim načinom izboljšanja delavskega položaja ne strinjamo, vendar prepuščamo to delavstvu, da po svoji volji in uvidevnosti tudi na ta način nekoliko lažje preživlja sebe in svoje družine.

Kakor v drugih gospodarskih panogah, tako vlada tudi v lesni industriji medsebojna konkurenca, ki se izvaja v glavnem na račun delavskih plač. Delavstvo v lesni industriji vse prepočasno spoznava, da mu brez organizacije ne bo mogoče doseči pravično ureditev delovnih in plačilnih razmer. Nekateri delodajalci v lesni stroki tudi sami vržejo delavstvu kako drobtinico, to pa le z namenom, da delavstvo odvrnejo od misli na organizacijo in da tako še dalje v slabih kakor boljših časih nemoteno izkoriščajo svoje delavstvo. Razmere v lesni industriji se znatno izboljšujejo, ker je naš les zopet našel konsumenta in tudi cene so se znatno zvišale. Nas lesne delavce to izboljšanje veseli, saj smo morali vso težo krize zadnjih let nositi na svojih ramah. Dosti je pridnih delovnih rok, ki bodo mogle prijeti za delo. Prijeti pa bomo morali tudi za delo v organizaciji, ker le potem te bomo mogli doseči, da se bodo vzporedno s povečanjem vrednosti našega dela izboljšali tudi naši življenjski pogoji.

Stahoviča. V nedeljo, dne 20. junija t. l., se je pri nas vršil dobro obiskan sestanek delavstva kamniške korporacije, kateremu so prisostvovali tudi tovariši iz Črne — Kaolin. Namen sestanka je bil, da premotrimo domače razmere in se seznanimo z razmerami drugod. Zastopnik centrale nam je v daljšem poročilu obrazložil smernice prave delavske strokovne organizacije. Nazorno nam je predložil delo in uspehe delavskih borb v preteklosti. Pokazal nam je, kako težko je prodiranje strokovnih organizacij za izboljšanje delavskega položaja, ki zadevajo na bojnem pohodu na številne ovire. Žal, da se dobe celo v delavskih vrstah še vedno taki, ki zavestno ali podzavestno podpirajo kapitalistično družbo. Prav taki delavci so pogostokrat ovira, da zavedno in pošteno delavstvo ne more uspešno voditi borbe za pravične delovne in plačilne pogoje. Tudi med nami je nekaj takih delavcev, ki še niso spoznali, ali nočejo spoznati, kje je njihovo mesto. Morda so pa ti delavci pod vplivom onih ljudi, ki sicer ne spadata niti v delavske niti v delodajalske vrste, pa imajo kljub temu interes, da razbijajo organizirane delavske vrste. Tako smo bili tudi na našem sestanku priča, ko se je znani gospod prav močno prizadeval, da bi delavstvu dokazal, da organizacija ne pomeni ničesar.

Mi poznamo take prijatelje in tudi vemo za njihov namen. Toda motijo se, ako mislijo, da bo delavstvo nasledlo, ker danes že zna samo razmišljati in

Opekarsko delavstvo protestira

Zborovanje opekarskega delavstva Vič-Dobova, ki se je vršilo dne 20. junija v Kozarjah, je pokazalo, da se večina tega delavstva zaveda svojega položaja, v katerem se ta čas nahaja. Tovariša Pestotnika, ki je zastopal centralo, so pazno poslušali in razumeli, da se mora sodobni delavec ozirati na vse štiri strani, vedno in povsod le z delavskimi očmi. Zakaj ker delavce se ne tiče samo eno vprašanje, ampak jih je sto in sto. In ravno takrat, ko bo večina slovenskega delavstva to spoznala in se po tem načelu tudi ravnala, bo mogoče nekoliko lažje doseči uspehe in pogodbe, katere bodo zboljšale položaj tako slabo plačanega delavstva.

Delavstvo »Združenih opekarn« ter »Opeka družbe«, zbrano na svojem zborovanju dne 20. junija t. l., je po poročilu svojih zaupnikov in zastopnika Jugoslovanske strokovne zveze o stališču delodajalcev k predloženi kolektivni pogodbi za opekarsko delavstvo soglasno sklenilo naslednjo resolucijo:

Delavstvo odločno zahteva, da se nemudoma pristopi k razpravam za sklenitev predložene kolektivne pogodbe. Razlog, da je tajnik Zveze industrijeev odsoten in da se radi tega do njegove vrnitve ne more pristopiti k reševanju predmetne pogodbe, delavstvo ne more smatrati za tehten razlog, pač pa smatra to za namerno zavlačevanje razprav za kolektivno pogodbo. Prav tako ne more delavstvo čakati na banovo odredbo o določitvi minimalnih mezd, ker le-te ne morejo biti razlog za odlašanje ureditve delovnega in plačilnega razmerja v opekarnah.

Zagorski rudarji razpravljajo o svojem položaju

V nedeljo, dne 20. junija, se je vršil članski sestanek strok. zveze rudarjev JSZ v Zagorju, na katerem je poročal tov. Ustar. Na sestanku se je obravnaval predvsem položaj delavstva v zvezi z našo gospodarsko oživitvijo v državi. Sestanek je močno poudaril potrebo po zboljšanju delavskih plač, za kar naj v najkrajšem času pokrenejo akcijo strokovne organizacije. Tudi se kaže pri naraščajoči draginji, da si delavstvo ne zmore nabaviti najnujnejšega, to je živila, ki bi služila odpornosti pri delu in je začelo precej bolehati. Če se je gospodarstvo v državi izboljšalo, je nujno, da se morajo izboljšati tudi sorazmerno delavske plače. Uredba o min. plačah ne nudi te garancije, in čaka delavstvo in njihove organizacije še mnogo dela. Za ožvritev gospodarskih razmer v državi je predpogoj: poštene plače. Delavcu zaslužka, da obuje in obleče sebe in svojo družino. To je naša zahteva in nič drugega, potem ne bo treba govoriti o fašizmu, ki ga pri nas pridno forsirajo, niti komunizmu. Če delavec na jugu lahko živi z 12 do 16 din dnevno, je to pri nas nemogoče. Zahteva delavstva je, da morajo plače odgovarjati življenjskemu standardu. Samo teden dni naj bi skusili tisti, ki forsirajo nove minimalne plače, življenje družinskega očeta in dožive prak-

tudi samo razsojati, kaj je zanj prav in kaj ne. Mi delavci v Stahoviči se dobro zavedamo, kolikoga pomena je za nas strokovna organizacija, saj se imamo edino njej zahvaliti, da smo premagali že marsikatero oviro in izboljšali svoj položaj. Za nekaj litrov vina pa se delavci danes ne damo več prodajati in zavajati na napačna pota. Naša strokovna organizacija stoji danes tako trdno, da jo nihče ne more razbiti. Tudi naši tovariši v Črni se dobro zavedajo, kaj pomeni zanje organizacija. Ne besede, ampak dejstva dovolj jasno govore, da smo na pravi poti, od katere se niti za korak ne umaknemo. Tovariši in tovarišice! S tega sestanka smo šli zopet bogatejši in močnejši za borbo, ki je pred nami. V borbi pa zmaga le tisti, ki vztraja do konca.

Duplica. Za delavstvo, zaposleno v obratu v Duplici, so nastale nove potrebe. Ker pa so to interesi in zahteve vsega zaposlenega delavstva, zato je potrebna akcija vsega delavstva. Premagale so se zapreke in so končno tudi oni, ki so proti skupnim akcijam, uvideli, da je zahteva delavstva jačja kot pa oni, ki pozabljajo, da so mogoči uspehi samo iz delavstva za delavstvo.

Dne 21. junija se je vršila skupna seja obeh krajevnih organizacij in obratnih zaupnikov, kjer so se proučile zahteve delavstva. Sklenilo se je, da se takoj pristopi k delu. Izvolil se je tudi akcijski odbor, ki bo delal za uspešni in pravilni razvoj meznega gibanja. V vseh vprašanjih se je zavzelo enotno stališče.

Računajoč z razmerami podjetja, ne moremo preko tako občutnega porasta cen življenjskih potrebščin. Cene izdelkom se

V slučaju, da se v najkrajšem času ne pristopi k reševanju predmetne zahteve, bo delavstvo prisiljeno pokreniti potrebne korake, da uveljavi svoje upravičene zahteve. Zbrano delavstvo naroča Jugoslovanski strokovni zvezi, da gorenjo resolucijo predloži na merodajno mesto.

Na teh zahtevah bo organizirano delavstvo vztrajalo do konca. Pozivamo opekarsko delavstvo v vseh obratih, da naj se organizira takoj — kjer se še ni — da skupno dosežemo plače, ki nam za naše trdo delo pripadajo. Ako bomo čakali, da nam zvišajo plače gospodje, kateri trdote našega dela ne poznajo, bomo morali čakati predolgo.

Povemo pa tudi onima dvema delavcema, ki sta bila na sestanku mnenja, da zavlačevanje povzroča vodstvo našega delavstva, da naj se zavedata svoje nezrelosti in naj na prihodnje sestanke prideta s treznimi nameni, ker drugače jima delavstvo svetuje, da je bolje, naj gresta v gostilno kakor na delavski sestanek. Posebno tovariši, ki je pozneje delavstvu izjavil, da zato ni zadovoljen, ker ni bil predlagan v odbor strokovne zveze opekarskega delavstva, naj bo prepričan, da na tak način še nikdo ni dosegel zaupanja delavcev in ga tudi ne bo. Mi ne bomo delavstva spravili na pota, ki bi mu škodovala, ampak ga hočemo voditi do trajnih uspehov. Kar je za opekarsko delavstvo JSZ pretečeno leto dosegla, to še danes imamo in bomo svoj položaj gotovo še izboljšali, ako bomo drug drugega v vztrajnosti in močni delavski skupnosti podpirali.

lično njegovo stanje, potem bo morda sodba drugačna.

Da dosežemo naše zahteve, je treba strunne organizirane moči in prave delavske zavesti. Pravica mora zmagati, če ne hitro, pa počasi. Mi ne uganjamo demagogije in ne natvezujemo z raznimi privlačnimi sredstvi, ampak vodimo pošteno in odkrito borbo, ki mora roditi uspehe. Naše članstvo skupine JSZ v Zagorju se svoje naloge zaveda in se je bo moralo tudi v bodoče. Odločnost in delavska zavest mora obvladati slehernega našega člana. Naš zadnji sestanek je pokazal mnogo razumevanja za napredek našega gibanja v Zagorju. Spregovoriti je potreba tudi o našem delavskem mladinskem gibanju. Če smo organizacija, ki nekaj predstavlja v dolini, je nujno, da naši strokovničarji svojo mladino osredotočijo v sklop naše KDM, ki jim bo garancija za pravo delavsko vzgojo. Danes vse stremi za mladino. Mladina je nositeljica bodočnosti. Zato je naša dolžnost, da našo mladino vzgojimo v duhu kršč. pravičnosti in ljubezni, katera naj bo nositeljica novega družabnega reda, po katerem ves svet hrepeni. Zato naj velja naš poziv vsem našim članom, da pošljejo svojo mladino, zlasti fante, v soboto ob pol 8 na prvi sestanek.

Naj živi delavska zavest in odločnost.

dvigajo, plače delavcev pa se ne premaknejo na ustrežajočo višino. Niti akordne postavke niso v skladu s pred časom dogovorjenim sporazumom! Z ozirom na vse to je zahteva delavstva po zvišanju plač popolnoma upravičena in glavna zahteva v nastalem gibanju.

Članstvo je svojim organizacijskim zaupnikom naložilo težko nalogo. Treba bo preko zaprek v zmago, kar pa bo mogoče le, ako jim bo vse delavstvo stalo v oporo in pomoč.

Velika večina delavcev se zaveda, da se jim je njihov položaj izboljšal le potem strokovne organizacije in zato se je od vsega začetka dalje trdno oklepajo in so ji zvesti člani. Na žalost pa jih je nekaj, ki tega nočejo razumeti ter se hinavsko okoriščajo s pridobitvami organiziranih tovarišev. S takimi pa bomo začeli temeljito čiščenje, kajti še bebele napovedo boj trohot, ker hočejo živeti od njihovega dela. Izgovor, da ne morejo plačevati članarine, ne drži, pač pa jim manjka samo delavske zavesti. Mi hočemo organizirano delavstvo, zavedno in točno plačujoče članstvo. Samo za te in radi njih gremo v novo gibanje, z vsemi drugimi pa bomo znali obračunati. Dovolj je čakanja! Pridružite se, še je čas! Vsi zavedni delavci pa zahtevajte, da je vsak organiziran, kakor tudi, da redno plačuje. — Dne 29. junija priredi naša skupina delavsko družabno veselico na Homcu. Vse delavce-ke in prijatelje vlijudno vabimo. Dobiček je namenjen samo za »Krekov delavski dom na Duplici«. Na vsa podtikanja povemo samo to, da je to samo delavska prireditelja za delavski dom. Posamezne osebe pa bodo samo dobrodošli gostje. Delavci, pridite z družinami in prijatelji!

Gorenjski

kovinarji in delavci

vsi na

DELAVSKI TABOR

ki se bo vršil v nedeljo, 4. julija 1937, ob 10. uri dopoldne v prijaznem

Lancovem pri Radovljici

Ob 9. uri bo sv. maša, katero bo daroval ustanovitelj skupine č. g. Gornik, župnik v Begunjah, nato govori. Govorili bodo vodilni tovariši naše JSZ. Tabor bo združen s proslavo 15-letnice obstoja strokovne skupine kovinarjev JSZ v Lescah. — Vse članstvo gorenjskih skupin JSZ vabimo, da se tabora v čim večjem številu udeležijo.

Oblačilno delavstvo

Domžale. Oblačilna skupina JSZ Domžale mi je izplačala ob smrti moje matere iz posmrtninskega fonda 300 Din. Iskreno se zahvaljujem in priporočam, da bi bil vsakdo član tega fonda. — Andrej Landstätter.

Domžale. Oblačilna skupina JSZ Domžale prosi vse člane posmrtninskega fonda, da prej ko mogoče plačajo za drugi smrtni primer 5 Din, ker se je prvi izplačal članici Mariji Landstätter, Andreju, članu naše skupine, pa izrekamo iskreno sožalje ob smrti njegove matere. Člane skupine pa vabimo, da vsi pristopijo k posmrtninskemu fondu in s tem pomagajo drug drugemu v težkih primerih.

Celjsko okrožje

Celje. Tovariši ponovno opozarjamo, da imajo tovariši odborniki ob nedeljah službo, in sicer od 9 do 11 dopoldne. Posebno naj se tega zavedajo oni, ki so na zaostanku s članarino. Javite ob tej priliki tudi druge želje, bodisi glede prejemanja našega lista ali česarkoli.

VABILO

na redni letni občni zbor »Delavske založbe«, r. z. z o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v soboto, dne 3. julija 1937, ob pol 18 v prostorih JSZ na Miklošičevi cesti št. 22/1, s sledečim dnevnim redom:

1.) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2.) Poročila: tajnika, blagajnika, predsednika. 3.) Odobritev računskega zaključka za leto 1936. 4.) Volitev odbora in nadzorstva. 5.) Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

VABILO

na I. redni letni občni zbor »Delavske tiskarne«, r. z. z o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v soboto, dne 3. julija 1937, ob 19 v prostorih JSZ na Miklošičevi cesti 22/1, s sledečim dnevnim redom:

1.) Poročila odbora. 2.) Odobritev računskega zaključka za leto 1936. 3.) Volitev nadzorstva. 4.) Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

Delegat strokovnih zvez in krajevnih skupin JSZ prosimo, naj oddajo poverilnice ob priliki centralnega občnega zbora Jugoslov. strokovne zveze še pred 9. uro v dvorani Delavske zbornice. To zato, da se bo občni zbor lahko nemoteno pričel ob napovedanem času. Načelstvo.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Nefrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po coniku • Telefon 2265 • Številka čakovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 10—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—; za inozemstvo stane mesečno Din 7—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čuč

Opekarsko delavstvo

Rače. Na zadnjem sestanku opekarskih delavcev, katerega so se udeležili le bolj vodilni delavci iz opekarne, se je sklenilo, da se odslej opusti med delavstvom vsako cepljenje enotnosti na razne harve in smeri ter se bo vse delavstvo kot en mož združilo in organiziralo samo v JSZ. To zaradi obrambe svojih pravic, da si bo moglo izboljšati svoj položaj. Pozdravljamo tako zdravo spoznanje delavstva samega! Naj živi delavska enotnost!

Križevci pri Ljutomeru. V soboto, dne 19. junija, so zborovali delavci iz opekarne, ki je last gornjeradgonske občine, v Borec. Zborovanja se je udeležilo delavstvo v polnem številu. Saj v ta kraj še do danes nikdar ni prodrila nobena delavska strokovna organizacija. Delavci se pri najtežjem delu plačani komaj po 2 din na uro, delavke pa samo po 1,40 do 1,60 din. Iz zanesljivega vira vemo, da tovarna konkurira s svojo opeko samo na račun nizkih delavskih mezd. JSZ iz Maribora je na upravo občine v Gor. Radgoni naslovila tozadevno intervencijo, naj se plače uredi vsaj po državni minimalni mezdi, dokler ne pride v veljavo banovinska minimalna meza. Slišimo, da je občinski odbor o tem že nekaj razpravljal in da je pristal na znatno povišanje mezde tem delavcem. Na sestanku je poročal tov. P. Rozman iz Maribora. Izvolil se je tudi zaupniški odbor, ki bo vodil organizacijske posle do ustanovitve skupine. Značilno je pri tem dejstvo, da se je sestanka udeležil tudi g. obratovodja, ki ima že sedaj plače 2500 din mesečno in da je s svojimi izjavami na sestanku najbrž hotel delavstvo odvrtiti od organizacije. Delavstvo pa je odločno na tem, da bo organizirano in si pribori to, kar mu po božji in naravni pravici gre. Katera tovarna pa tega svojemu delavstvu ne more nuditi, je boljše, da sploh ne obračaja!

Gradbeno delavstvo

Dol pri Ljubljani. Na praznik sv. Petra in Pavla, t. j. 29. t. m., se bo vršil po prvi sv. maši ob 7 zjutraj v Prosvetnem domu sestanek naše skupine. Udeležba za člane obvezna!

Reka. V kamnolomu gramozne industrije Emil Šešerko so se delavci organizirali v JSZ. Zaradi izboljšanja plače in drugih delovnih pogojev so se s podjetjem vršila pogajanja. Pri teh pogajanjih so od strani delavcev bili navzoči obratni zaupniki: tov. Anton Trpin, Alojz Bračun in Anton Benet, za JSZ pa tajnik tov. Peter Rozman. Podpisal se je delovni sporazum, po katerem sedaj dobe delavci na uro 50 par višjo mezo, ki znaša 3,50 din, minerji pa 4,25 din. Dosegle so se tudi druge ugodnosti. S tem je dokazano, da si delavstvo more izboljšati svoje stanje samo s skupnim nastopom in s strokovno organizacijo.

Tekstilno delavstvo

Jarše. V nedeljo, dne 4. julija, se bo vršil v gostilni Bunkež v Jaršah ob pol 10 dopoldne sestanek članov naše tekstilne skupine. Poroča tov. Lombardo Peter.

Viničarji

Gornja Radgona. V nedeljo, 20. junija, je bil občni zbor strokovne skupine viničarjev, združen z desetletnico obstoja te skupine. Zbor se je vršil v prostori gostilne Hibler in je bil lepo obiskan, predvsem niso manjkali naši stari viničarski veterani, ki so to organizacijo započeli in jo kljub vsem neprilikam še vedno trdno drže. Občni zbor je otvoril predsednik tov. Merčnik in se je pri tej priliki spomnil ustanovitelja skupine in njenega dolgoletnega predsednika, sedaj že pokojnega tov. Antona Kodla. Ta mož mora biti kot viničar, družinski oče, predvsem pa kot organizator-strokovničar svetel zgled vsem mlajšim. Pošten, skrben in odločen ob vsaki priliki. Kakor je mislil, tako je povedal, bilo to komu potem prav ali ne. Takih ljudi nam danes v našem pokretu zelo manjka. — Poročila odbora so bila soglasno sprejeta. Ponovno je bil izvoljen tudi ves dosedanj odbor. Važno je bilo poročilo tajnika JSZ iz Maribora tov. Rozmana, ki se je tega zborovanja udeležil. Njegov govor so navzoči glasno odobraval in se izrekli za način dela, kakor ga je očrtal tov. Rozman. Viničarji so danes na robu obupa in siromaštva. Morali se bodo predvsem sami najbolj braniti za svoj obstanek. Zato se vsi viničarji nahajamo pred važnimi dogodki, kateri naj nas najdejo strnjene in organizirane.

To in ono

Skofja Loka. Poročila sta se naša člana, tov. Jože Pintar s tov. Katarino Jamnik. Vsi jima želimo obilo sreče in zdravja ter božjega blagoslova na novi življenjski poti!

Kako se izvaja uredba o poravnanju sporov med delavci in delodajalci?

Člen 15. uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in rabsodništvu določa sledeče:

Če nastane spor med delodajalcem in njegovimi delavci, se mora vsaka obeh strank obrniti, preden se objavi stavka ali izprtje, do pristojnega občega upravnega oblastva I. stopnje s prošnjo za poravnanje. Občno upravno oblastvo v takem primeru n u j n o (podčrtali mi) odredi ustno obravnavo radi mirne poravnave spora. V odstavku 7. navedenega člena je določeno, da je za čas, dokler traja obvezno poravnanje, prepovedana vsaka kolektivna ustaveitev dela (stavka ali izprtje).

Delavske strokovne organizacije, zlasti pa Jugoslovanska strokovna zveza, se točno ravnajo po določilih citiranega člena s tem, da se obračajo v vseh primerih, kjer nastane spor med delavci in delodajalci in bi zaradi tega nastala nevarnost stavke, na pristojna oblastva s prošnjo za poravnanje. Nerazumljivo pa nam je, zakaj se pri merodajnih oblasteh tako omalovažujejo tozadevne prošnje strokovnih organizacij, ko je v citiranem členu vendar navedeno, da oblasti v takih primerih nujno odrede potrebno razpravo. Pristojna oblastva po več tednov ne odrede zaprosene razprave, zaradi česar se čestokrat nastali spori tako zaostre, da jih pozneje tudi s pomočjo oblasti ni mogoče poravnati. Delavstvo je glasom citirane uredbe dolžno, da se obrača

na oblast, preden se objavi stavka ali izprtje in so za to določene občutne sankcije, ki zadenejo onega, ki bi se ne ravnal po teh predpisih. Znano je, kako malo je na delodajalski strani razumevanja za upravičene zahteve delavstva. Znano je, kako malo se uvažuje delavčevo dostojanstvo s strani delodajalcev in njihovih predstavnikov. Znano je pa tudi, kako se omalovažujejo delavski socialni zakoni. Povsem razumljivo je tedaj, da take razmere med delavstvom ustvarjajo nezadovoljstvo, ki čestokrat rodi težke spore, katerim sledijo kvarne posledice za obe strani in tudi za splošno narodno gospodarstvo.

Mi smo vedno izstali na stališču, da se vsi spori, ki izvirajo iz delovnega razmerja, rešujejo, ne da bi delavstvo bilo primorano poseči po skrajnih sredstvih, to je stavki. Prav zaradi tega je z veseljem bilo pozdraviti določbo člena 15. ministrske uredbe in smo smatrali, da bo tak način reševanja nastalih sporov mnogo pripomogel k uspešnemu reševanju delavskih zahtev, ne da bi bilo delavstvo primorano poseči po skrajnih sredstvih. Zaradi tega tudi upravičeno pričakujemo, da bodo pristojna oblastva polagala več važnosti na prošnje, ki jih vlagajo organizacije v primeru sporov. Če je rečeno, da oblasti v takih primerih nujno odrede razpravo, naj se tudi nujnost upošteva, sicer pa naj se da delavstvu prosta pot, da more samo na kakršenkoli dopustni način reševati nastale spore.

K „materinskemu dnevu“

Bilo je v ponedeljek zvečer po materinskem dnevu. Temno je bilo v dnevodu in vendar sem na eni klopi takoj spoznala deložirano družino. Dve večji postavi, med njiju so se stiskale tri drobne glavice, en otrok je težko kašljal. Na moje vprašanje, če nimajo prenočišča, mi je oče potrdil, mati, ki je pa imela še četrtega v naročju, je samo tiho ihtela. En teden, da se že potikajo po mestu brez stanovanja, dvakrat so prenočevali pri nekem kmetu v Kamnici, trikrat v hlevu gostilne Vlahovič, nocoj pa ne vedo kam. Hrane tudi ne dobe nikjer poštene, kruha še naprosijo tu pa tam, le toplega nimajo ves dan v želodcu. Otroci pijejo potem samo vodo in so tudi vsi prehlajeni.

Ko smo jim s sosedi pripravili malo večerje, nam je oče povedal vso svojo usodo:

Dolgo je delal pri zidarjih za pomožnega delavca. Pred dvema letoma se je pa ponesrečil. Imel je prebito glavo, zlomljena rebra in roko. Od takrat je vrtoglav, ne sme v višino (kar je pa pri stavbincih vendar potrebno!). Vsako podjetje se ga brani, nikjer ne dobi prave zaposlitve. S podporno rento od OUZD 200 din mesečno ne more niti stanovanja plačati za 6-člansko družino. Šel je tudi na pristojno občino, kjer so mu sicer obljubili 100 din mesečne podpore, toda očitali so mu, da je pijanec, da noče delati, da je tudi njegova žena lena in sploh čemu ima toliko otrok. Tako mi je povedal in mislila sem si, uprava občine je vendar v rokah katoliških mož.

Mogoče je revež res pil, mogoče vino, ali pa samo jabolčnik. Kdo mu ima pravico to očitati, če pijejo tisti, ki so presiti in samo čas zapravljajo! On pa nima stanovanja, nima tople hrane, kako se ne bi tak človek napil, do smrti napil, da bi sploh ničesar več ne videl. Da je lenuh, mu pravijo, in da se rad prepira. Zdravi, mladi ljudje ne dobe dela, kje ga bo dobil invalid? In kje naj dobi žena s štirimi otroki zaposlitev, je tudi vprašanje? Ali pa sploh more pustiti otroke brez varstva? Žena naj ostane v družini, pri otrocih! Na očitek, čemu ima otroke, sploh ne morem odgovoriti, ker menda ni hužjega udarca za mater in očeta, če mu kdo to očita.

Tako mi je mož pravil in verjamem mu. Če bi tudi on nosil kakšno krivdo po mnenju družbe, otroci niso ničesar zakrivali. Že zaradi otrok bi se morala občina oziroma družba brigati, če ne zaradi starega invalida.

Otroci, ki prenočujejo danes v tem hlevu, jutri v drugem, bodo li ostali zdravi telesno in duševno? Tu se začne

Naše zavarovalstvo in narodno gospodarstvo

Po novi uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnicami je zavarovalnicam zelo omejena finančna svoboda. Velik del denarja morajo nalagati v Državno hipotekarno banko in Poštno hranilnico, kateri naložbe zelo nizko obrestujeta.

Za gasilstvo morajo zavarovalnice izplačevati 4,5% od vseh pobranih premij. To so ogromne vsote. Ako pa vprašamo gasilna društva, koliko dobe od tega podpor, ni ugodnih odgovorov.

S to novo ureditvijo bodo zavarovalnice od strani PAB težko obremenjene. V smislu Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je PAB od denarnih zavodov prevzela kmečke dolžnike, ki so zavarovani proti požaru in so se vinkulacije prepisale na njeno ime. Za plačilo zapadlih premij pa PAB neupravičeno zahteva neprimerno visoko inkasno provizijo na škodo zavarovalnim zastopnikom.

Polom svetovne zavarovalne družbe Feniks, ki je imela svojo podružnico tudi v naši državi, za naše zavarovalstvo, ki je povsem solidno, ni imel škodljivih posledic. Kljub temu se je z Uredbo o Jugoslovanskem Feniksu pritegnilo naše zavarovalstvo k sanacijski akciji, za katero bomo morali v 20 letih plačati v sanacijski fond okrog 36 milijonov dinarjev.

Kljub temu, da se povsod poudarja, da morajo zavarovalnice vse neupravičene obremenitve vzeti izključno na račun svojih rezerv in jih nikakor ne smejo prenesti na zavarovance, so zavarovalnice že povišale svoje pristojbine, in sicer zelo znatno za nizka zavarovanja, t. j. za male hišne posestnike, kateri so ravno med delavstvom. Tako vidimo povsod isti bič: Slovenec in delavec naj vedno in povsod samo plačuje in molči.

Mladina poroča

Lasko. V nedeljo, dne 20. junija t. l., se je ob 8 zjutraj vršil v društveni sobi v Laškem občni zbor naše krajevne skupine KDM. Zbor je vodil tov. predsednik Krašovec. Poročal je, da se je na sestankih in debatnih večerih obravnavalo socialno vzgojno vprašanje, zadnje čase tudi iz knjige »Cilji in pota KDM«. Udeležba sicer ni bila zadovoljiva, vendar so nekateri tovariši vztrajali in to je dokaz, da bo stvar tudi v bodoče uspevala. Za njim so poročali tudi ostali odborniki, tako tajnik kakor blagajnik. Iz njihovih poročil je bilo razvidno, da smo kljub majhnemu številu članstva vendarle izvršili veliko dela. Zastopnik centrale tov. Marn nam je lepo razložil pomen KDM, kakor tudi, zakaj to organizacijo ustanovljamo. V odbor so bili izvoljeni: kot predsednik Peter Mehta, podpredsednik Jože Krašovec, tajnik Franc Jagodič, blagajnik Pavel Bezgovšek, odbornika Franc Guček in Franc Gostine. Po izvolitvi odbora se je razvila živahna debata o bodočem delu naše skupine. Sklenilo se je organizirati redne tedenske sestanke, v letnem času pa izlete. Prav tako se je sklenilo, da se bo zvišala članarina od 2 na 3 din, tako da bo ostal en dinar za upravne stroške skupine.

Viničarjem strokovno izobrazbo - in eksistenco!

(Nadaljevanje.)

Nadaljnji vzrok, da tudi strokovno sposobni viničarski delavci ne delajo v vinogradih pravilno, je, da imajo gospodarje, ki nimajo razumevanja za strokovno pravilno opravljanje vinogradniških del. Štedijo tam, kjer to ni potrebno in ni na mestu. To so predvsem kmetski vinogradniki. Pred leti mi je neki oskrbnik izjavil: »Za narodno gospodarstvo je prava nesreča, ako ima samo kmet denar.« Temu mnenju sem se od začetka čudil, končno pa sem le videl, da je imel deloma prav. Znano je namreč, da naš kmet zelo nerad in le z velikim nezaupanjem kaj investira, četudi se mu na dlani dokaže, da v tem in onem primeru štednja ni na mestu.

Razveseljivo pa je dejstvo, da se tudi tukaj obrača na boljše, da postajajo tudi kmetski vinogradniki vedno bolj dostopni za razne potrebne »novotarije« in so pripravljani tudi več investirati kljub temu, da je danes težje za denar kakor pred leti.

Da se bodo vinogradi sedaj in v bodoče vestneje in strokovno pravilneje opravljali, je predvsem potrebno: strokovna sposobnost viničarskih delavcev, razumevanje vseh vinogradnikov za napredno in pravilno obdelovanje vinogradov, pripravljenost vinogradnikov za potrebne investicije, in tretjič, kar je z ozirom na prvo in drugo najbolj važno, primerna — eksistenca viničarskega delavstva. Ako bo viničar še tako teoretično in

praktično podkovan v vinogradniških poslih, pa naj bo njegov gospodar še tako gospodarsko napreden, — ako bo viničar živel v vednem in zadnje čase vedno večjem pomanjkanju in s svojo družino dobesedno stradal, ne bo pravilno in vestno delal, pa najbi bo gospodar ali njegovo nameščence vedno stal poleg njega in ga nadzoroval. Dokler ne bo imel viničar boljših življenjskih pogojev, ne bo imel čuta, volje in veselja do dela.

Viničarji smo tako rekoč sezonski delavci, ki imamo zaslužek le 5 do 6 mesecev in še to zaradi slabega vremena z večjimi ali manjšimi presledki. Tako zasluži viničar v mesecu februarju v nekaj dnevih ob rezitvi po 5 do 6 din dnevno; včasih pa tudi samo 2 do 3 din; ako pa mu »dober« gospodar zaračuna rožje, plače sploh ne dobi. V aprilu je prva kop, zaslužek 7 do 8 din; v maju druga kop, zaslužek 4, 5 do 6 din (ob posejdan ali neposredno prisiljenih akordnih delih); nadalje za plevel in vez enaka plača. Plevel morajo viničarji ponekod opraviti za plevel in tako ne dobe nič plače. Pozneje, v juniju in juliju, vsak drug teden po nekaj dni škropljenja z dnevno plačo 6 do 8 dinarjev, zelo redko 10 din pri 8- do 10 urnem delavniku, največkrat pa tudi več. Vsa ta dela so v 95 odstotkih brez hrane, le nekaj pijače je vmes. Koncem julija in v začetku avgusta se postavljajo kolje in vrši vršičkanje. To delo se izvrši

Doma in po svetu

V zvezi z umorom Rudolfa Dolinarja je objavila banska uprava v Ljubljani, da je policija izročila po končanih poizvedovanjih 17 osumljencev celjskemu okrožnemu sodišču. Le-to bo izvedlo nadaljnjo preiskavo in ugotovilo dejanski stan ter — sodilo. Poročilo banske uprave navaja, da je osumljenec Dugina Viktor, član mladinske organizacije JNS v Mariboru, priznal, da je Rudolfa Dolinarja zabodel z nožem v hrbet. Dva osumljenca sta po izvršenem napadu pobegnila v Avstrijo. Izdan je nalog za aretacijo še treh osumljencev.

Zastopstvo »Saveza Sokola kr. Jugoslavije« se je zglasilo pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviču in mu obrazložilo svoje stališče glede zadnjih dogodkov po raznih krajih. Predsednik vlade je zagotovil zastopnike, da bo »Sokol« slej ko prej deležen polne zakonske zaščite.

Glede državne zastave, katero so nosili mladi pripadniki JNS v Ljubljani ob priliki Živkovičevega prihoda, se je razneslo, da so jo demonstriranti raztrgali in onečastili. Banska uprava v Ljubljani je objavila, da je bila zastava popolnoma nedotaknjena, dokler ni prišla v poslopje »Kazine«.

V Kranju so se vršile v nedeljo, dne 20. t. m. občinske volitve. Volilo je 51,7% volivcev — komaj polovica. »Zmagala« je edina sporazumna lista. Na tej skupni listi ima JRZ 12, JNS 12, tovarnar Fock 6 odbornikov. Med temi so pristaši vseh barv, razen »skrajnih levičarjev«.

Zaradi dogodkov v Senju, kjer je bilo ubitih 6 pristašev Hrvatske kmečke stranke, je proti nekaterim organom javne varnosti uvedena preiskava.

2 leti potočkata te dni, odkar je po 5. maju 1935 prišla na vlado trojica: Stojadinovič - Korošec - Spaho in z njimi nova stranka — JRZ.

Resolucija srbskih demokratov je vazen dogodek v notranjem političnem razvoju. Oglasili so se hrvatski listi, ki pozdravljajo resolucijo kot lep korak naprej. Obenem pa ugotavljajo, da tudi predlogi te resolucije ne morejo zadovoljiti političnih in socialno-gospodarskih zahtev hrvatskega naroda.

Predsedniki držav Male zveze so ugotovili na svojem sestanku na Donavi skupne zunanje politične smernice glede na razmerja v Podonavju. Pričakujejo se zblizanja z Avstrijo in Madžarsko.

Nemški general Beck je bil v Parizu na obisku pri francoskem generalnem štabu. Svetovno časopisje poroča, da je to pomemben dogodek, ki more pomeniti naznanilo mirnejših časov v Evropi.

obisk nemškega zunanjega ministra von Neuratha v Londonu. Anglija vabi Nemčijo, da se pametno sporazume s Francijo in da se urede odnosi v zapadni Evropi na temelju medsebojne strpnosti in priznanja obojestranskih interesov. Za vse to pa bi dobila primerno gospodarsko in finančno pomoč. Tako bi bila Italija potisnjena v stran in osamljena. Anglija bi imela v Sredozemlju svobodne roke. Italijansko časopisje pa nasprotno naglašuje, da je os Rim-Berlin danes tako močna, da je ne more zločiti nobena sila.

Avstrijski režim začenja v smislu lanskega sporazuma z Nemčijo uvajati v svoje strankarske organizacije »nacionalno opozicijo« — narodne socialiste. Za enkrat so ustanovili samo referat za »nacionalno« politiko, ki so ga poverili zastopniku nacionalne opozicije. Njegova naloga bo, pritegniti to nacionalno opozicijo h »konstruktivnemu« delu za državo.

brezplačno ali pa za kako pijačo, katero je viničar dobil po pogodbi za priboljšek k praznikom. Nadalje, od polovice avgusta do 1. ali 15. oktobra, ne zaslužimo nič. Ob trgatvi, katera se pa hitro opravi, zaslužijo gosposki viničarji malo, kmetjski pa navadno nič, razen hrane. Pozneje pa 4 do 5 mesecev zopet brezposelnost, le redki kaj zaslužijo ob rigolanju.

Do novega leta živi viničar od pridelkov z deputatne zemlje in mlatve. Od tedaj dalje pa mora najmanj dve tretjini viničarjev kupovati vso moko, kolikor je potrebujejo (seveda le oni, kateri imajo denar in ti so redki), v marcu in aprilu že mnogi zabelo, v maju (ko ni več krompirja) pa že popolnoma vso prehrano, kakor industrijski delavci, in tako tja do polovice avgusta.

Pri mezdah, katere dobivamo v času zaposlitve, si ne moremo ničesar prihraniti za čas, ko nastopi slabo vreme ali prestane delo. Zato se nisem prav nič začudil, ko je pred dnevi prinesla hčerka viničarskega delavca 45 kg jaje in potem »nakupila« za izkupiček za 1 dinar soli, 1 dinar bučnega olja in za 80 par (pol kg) koruzne moke. Vsak komentar k temu je odveč. Tako kupujemo sedaj, v času, ko je delo in zaslužek, kako pa v času jesenske in zimske brezposelnosti...?

(Dalje prihodnjic.)

vo. Oficialna, sicer še vedno nezakonita narodno-socialistična stranka pa na to kaj malo da in očitno pod vplivom iz Berlina vztrajno naprej zahteva popolno svobodo za svoje delo in popravdo vseh »krivice«, ter tako vlado, ki bo odgovarjala »svravnemu razpoloženju nemškega naroda v Avstriji«, kakor pravi letak ilegalnega vodstva avstrijskih nacionalnih socialistov.

»Starec« so vrgli francosko vlado pri glasovanju o izrednih pooblastilih, da sme vlada izdati obsežne finančne ukrepe, ki bi obremenili državo za okoli 10 milijard. Parlament ji je na istem vprašanju dvakrat poklonil zaupanje in večino, senat pa je trmasto vztrajal pri svo-

Zavarovanje delavcev pri javnih delih

O zavarovanju delavcev, ki so zaposleni po uredbi o javnih delih, je ministrstvo za soc. politiko in narodno zdravje izdalo nova določila, ki so važna za delodajalce in prizadete ustanove.

Glavna določila so tale:

Delavci, ki so zaposleni pri javnih delih po uredbi o javnih delih, se ne zavarujejo za bolezen in se zanje ne plačajo prispevki za Borzo dela in Delavsko zbornico, temveč samo za nezgodo. To ugodnost pa uživajo samo država, banovina ali javna samoupravna telesa, ki izvajajo javna dela, pa še ti samo tedaj, če se ta dela opravljajo brez licitacije v lastni ali mešani režiji, torej le takrat, kadar delavce plačajo iz kreditov za javna dela neposredno one javne oblasti, ki dela vrše.

Zavarovanje delavstva pri poljedelskih strojih

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja na sledeče:

Zavarovanje delavcev pri poljedelskih strojih je važno vprašanje za vsakega kmečkega gospodarja. Vendar pa prizadeti posestniki z nevoljo plačujejo zavarovalne prispevke. Posebno se sklicujejo, da delavci pri kmečkih strojih niso v nobeni nevarnosti in da pri strojih najnevarnejša dela opravijo posestniki sami. Istočasno se pritožujejo, da so pri strojih zaposleni največ družinski člani gospodarja, kakor žena, otroci in drugi sorodniki.

Doslej izdani plačilni nalogi so pravomočni in so pritožbe proti tem plač. nalogom odveč in si pritožitelji delajo le nepotrebne stroške s poštnino.

Ker je urad radi krize v kmečkem gospodarstvu pri izterjavi zelo milo postopal, so ostali posestniki na dolgu še za precejšen znesek na prispevkih.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Ko je prehodila pol poti, je stopila čez ulico, da bi si ogledala izložbeno okno. Poletne obleke in klubki so viseli na podstavkih in opravljene voščene dame so stale tam z večnim smehlajem na ustnicah in nepremično zrle v eno smer. Ivanka je v dno nje-nega bistra spretelo nekaj toplega, zaplalo je v nje globinah in se zaiskrilo. Vzdrnila se je v njej ženska. Ponos nad lepoto, kar je še imela, jo je dvignil. Pogled ji je obvisel na obleki, na kateri je bila označena cena: osemnajst šilingov in enajst pennyjev. Nagonsko je uganila in se uverila, da je ta kraj in ta barva nalašč zanjo. Pomislila je, kakšna bi bila v tej obleki. Nevede je zlezla vase in na obrazu ji je zasijala milina in dostojanstvo obenem. Nekaj jo je neprijetno dirnilo, zavedla se je svoje telesnosti in sesula se je v to, kar je v resnici bila, žena brezposelnega.

»Osemnajst šilingov enajst!« Drug bi se cinično nasmehnil, ona ne. Že ves večer jo je lomila jeza, rahlo pomešana s sovraštvom, a zdaj so v njej ta čustva priklopela do viška. Osemnajst šilingov enajst! Nemara bi dejal kdo, da je to zanjo preveč. Ne, ona bi obleko prav rada kupila, ker je bila vredna tega denarja. Dva šilinga več, kot rabi doma za en teden, da nasiti troje ljudi, jih obleče, preskrbi premog in plača luč. K sreči zadnji dve postavki ne prideta polti v poštev. Odtrgala se je od okna in krenila dalje proti trgu. Nič več ji ni ugajala obleka, izgubila se ji je izpred oči in zatonila v svet, kamor ona nima dostopa. Ta svet njeni družini ni bil zaprt, živeli so v njem in vprav to dejstvo je bilo bridko in kruto. Kakor živino so jih signali v tesen kotiček in ga za-

jih, bistveno odklonilnih predlogih. Kot pristaši stroge demokracije so zastopniki strank ljudske fronte sklenili, da vlada odstopi, čeprav ima očitno za seboj preko parlamenta zaupanje ljudstva. Druga vlada, kakor vlada strank ljudske fronte, sploh ni možna. Zadnje tedne je kapital začel nastopati proti ljudski vladi z vso ostrino na treh frontah: po časopisju (veliki pariški dnevniki so vsi v rokah kapitala), na borzi in v obeh zbornicah. Kapital je hotel, da se ponovi l. 1925, ko je morala tedanja levičarska vlada, kljub večini v parlamentu, zaradi finančnega pritiska odstopiti. Vendar je danes položaj precej drugačen. Delavski sindikati so namreč izjavili, da ne bodo mirno gledali, kako 200 stih bogataških familij preganja od državnega krmila ministre, ki hočejo delati za ljudsko blaginjo.

Kadarkoli pa se javna dela oddajo potom licitacije drugemu, tedaj je ta prevzemnik delodajalec in mora prijaviti vse delavce za bolezen in nezgodo kakor ostale delavce ter zanje plačati prispevke.

Občine, ki izvajajo javna dela iz svojih sredstev, so dolžne prijaviti vse delavce tako za bolezen kot za nezgodo, ker so iz bolniškega zavarovanja izvzeti samo oni delavci pri javnih delih, ki so plačani iz državnega ali banovinskega fonda za javna dela.

Vse delodajalce opozarja urad, da upoštevajo gornja navodila in prijavijo v zavarovanje tudi one delavce pri javnih delih, katere so prevzeli v izvršitev kot samostojni podjetniki.

Urad pa teh prispevkov ne more odpisati ali zbrisati. Zato naproša vse posestnike, da v svojem lastnem interesu čimprej plačajo vse zaostale prispevke za poljedelske stroje, da se izognejo prisilnim izterjavam, katere bo moral urad v doglednem času izvesti.

Novih prispevkov za bodočih 5 let pa urad ne bo predpisoval onim, ki nimajo strojev z nad 15 HP in onim, ki stroje rabijo le za lastno porabo, ker je kraljevska banska uprava prevzela plačilo zavarovalnih prispevkov mesto lastnikov strojev.

Zavarovani pa bodo v bodoče poleg delavcev pri strojih tudi gospodarji sami; otroci do 14. leta starosti niso zavarovani.

Posestnike prosimo, da uvidijo, kako jim bo koristil nov način ureditve zavarovanja pri poljedelskih strojih, katerega se je posrečilo doseči le njim v korist.

Kam gredo dobički?

V reviji »Europäische Stimmen« čitamo med drugim tudi tole:

V Jugoslaviji so vzeli v zakup produkcijo bavksita Nemci. Pri tem sijajno služijo. Ena tona bavksita se proda za 250 din. Delavec dobi za tono producirane bavksita 8,75 din, za nakladanje se plača 4,75 din, skupaj tedaj zasluži jugoslovanski rudar za tono producirane in naloženega bavksita 13 din. Poleg tega prejme država pri transportu okroglo 15 din za tono. Ako računamo vse ostale izdatke, ki prihajajo pri tem v poštev, dobimo, da stane ena tona bavksita 75 dinarjev. Iz tega sledi, da imajo podjetja pri vsaki toni bavksita 175 din čistega dobička. Na podlagi tega so nemška podjetja v Jugoslaviji zaslužila 87.500.000 dinarjev pri bavksitni produkciji, medtem ko je v državi ostalo samo 37.500.000 dinarjev.

Kakšne številke bi dobili šele, ako bi navedli produkcijo rudnikov Trepča in Bor. Iz tega vidimo, da je Jugoslavija zlata jama za inozemski kapital, ki nas neomejeno izkorišča.

Razno

Hrastnik. Zadnjič smo poročali o seji Bratovske skladnice, ki jo je imel novi odbor. Kakor znano, so zadnje volitve prinesle nekaj spremembe tudi pri nas. Stari odbor je štel iz vrst delavcev šest članov, novi pa samo pet; to pa radi zmanjšanja staleža zaposlenih delavcev v rudniku. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči: Bedenik Ivan kot podpredsednik; kot člani pa: Praprotnik Ignac, Kumlanec Karel, Urlep Ivan in Napret Jurij. Za namestnike so bili izvoljeni: Bajda Ivan, Grabnar Franc, Grešak Franc, Kumlanec Viljem in Blagotinšek Alojz. V nadzorstveni odbor sta prišla kot člana: Urlep Gvido (predsednik) in Pirce Alojz; kot namestnika pa Bočko Martin in Jare Alojz. Delegata za glavno skupščino sta: Kladek Rudolf in Seregan Martin kot člana, namestnika pa sta: Hribar Alojz in Smolič Ivan. — Društvo rudarskih upokojenecv stalno pridobiva nove člane, katerih število znaša že čez 130. Mesečna članarina je 4 Din. Na čelu društva, ki se je ustanovilo šele ob novem letu, stoji g. Domšek Ivan kot predsednik, tajnik g. Jazbec Ivan, blagajnik g. Kapla Aleš. Kljub lepemu številu članov pa je ostalo še mnogo rudarskih upokojenecv neorganiziranih, katerih imamo samo v Hrastniku okrog 500. — Novosprejeti delavci pri rudniku so bili dodeljeni po večini na zasipni kop k delom, ki so v zvezi z napravo nove zaviralnice. — V petek, 18. t. m., je bila pokopana ob veliki udeležbi rudarska vdova Trček Marija v starosti 54 let. Zapušča več neprekrbljenih otrok, ki so izgubili svojo najboljšo oporo.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

gradili. Dajali so jim le toliko, kolikor so mislili, da imajo zadosti. Z njimi je bilo zaprtih na tisoče nesrečnih, moških, žensk in otrok. Pogrešali so nezavisnost in prostost. Hrana in obleka jim je bila nezadostna, vsi ljudje so bili nasproti njim nezaupljivi. Preko ograje pa so vendarle lahko gledali v istiniti svet; in kaj so videli? Brezumne, brezčutne in nespametne ljudi, ki so lazili okrog prostodušno in s trdimi koraki. Jemali so in dajali, izbirali in metali v stran. Ti ljudje bi mislili, da je svet znorel, če mora kak moški priti domov, sestiti za mizo in če hoče vedeti za vsako skrivnost družinskega življenja. Razen rahločutnih članov te družine ne ve nihče, kaj je najbridkejše izmed bridkih stvari, kako silna občutja lahko doživiš v nekaj trenutkih, če ti duša otopi in telo otrpne. Nihče ne pozna strahu, ki človeka pretrese do dna, nikomur ni znano, kako hudo je, če je človek duševno zmeden, če se mu telo pogreza v slabost in iznemoglost, če so mu možgani razpaljeni in duša kaotično razrvana. In potem, če toneš zopet v nekako brezdušno otopenost in otrplost...

»Daj meni culo!« se je nenadoma oglasil Ivan in rešil svojo ženo culo, ki jo je prazno nosila v roki. Imela je pri sebi tudi košarico. Vanjo je zdevala slanino in meso. Stopili so preko ulice in prišli na trg, kjer je mrgolelo ljudi. Ivanka je krenila po ozki ulici, ob kateri so se vrstile stojnice. Ogledala si je vsako stojnico. Kretnje so ji bile določne in premišljene. Čebula je bila tu cenejša nego po trgovinah, zato jo je kupila. Pomaranče so bile tisti teden precej drage. Za hip je pomišljala, ali jih naj kupi. Nazadnje jih je pa vendarle vzela, češ: Janko jih bo rad snedel. Pol funta paradiznikov bi bilo tudi dobro kupiti, si je mislila. Letos še niso pokusili domačih, ki rastejo na njihovem vrtu. Toda zaenkrat bi bilo to še zapravljanje, če bi dala zanje šest pennyjev. Nakupila je še nekaj drugih stvari, kar je vse strpala v culo, ki jo je nosil Ivan.

(Dalje prih.)